

Participatiekader voor initiatieven in het kader van de Omgevingswet

Wat is een initiatief?

Een initiatief is een vraag van bijvoorbeeld inwoners, inwonerscollectieven, ondernemers en projectontwikkelaars om een ontwikkeling in de fysieke leefomgeving mogelijk te maken. Als initiatiefnemer kunt u een vergunningsverzoek indienen of een initiatief aanmelden bij de gemeente.

Waarom een kader?

Gemeente Utrechtse Heuvelrug vindt het belangrijk dat u de omgeving vroeg en zorgvuldig betreft bij de voorbereiding van een initiatief. De manier waarop dit gebeurt, wordt meegenomen in het uiteindelijke besluit van de gemeente.

De gemeente moet een kader hebben om participatie bij initiatieven op een zorgvuldige manier te organiseren. Dit wordt ook verwacht vanuit de Omgevingswet. Gemeente Utrechtse Heuvelrug heeft een participatieaanpak (Sluit je aan? #Verbinden #Doen!) voor de gevallen dat de gemeente zelf initiatiefnemer is. Ook als anderen de initiatiefnemer zijn, vindt de gemeente het belangrijk dat de participatie zorgvuldig gebeurt. In het kader hieronder staat wat de gemeente van u als initiatiefnemer verwacht als het om participatie gaat.

Dit is afhankelijk van ons omgevingsplan (tot 1-1-2022 onze bestemmingsplannen) en het type aanvraag. In dit schema (zie bijlage 2) is dit uitgewerkt en dit schema kunt u volgen als een beslisboom. Hieronder vindt u de tekstuele versie van dit kader.

Dit kader valt uiteen in twee delen:

- een algemeen deel dat u altijd moet toepassen
- en een afwegingskader, waarmee u inzicht krijgt over hoe de gemeente kijkt naar belanghebbenden bij en de fasering van een participatietraject.

Algemeen Kader

1. Verplichting

1a. Voor u als initiatiefnemer is participatie verplicht bij initiatieven die afwijken van het omgevingsplan.

1b. Participatie bij initiatieven die niet afwijken van het omgevingsplan is sterk gewenst. En als initiatiefnemer bent u verplicht om bij de vergunningsaanvraag aan te geven wat u aan participatie gedaan heeft. In het schema in de bijlage ziet u hoe u dit vorm zou kunnen geven.

De volgende regels gelden voor u als uw initiatief afwijkt van het omgevingsplan en participatie verplicht is.

2. Wat moet u als initiatiefnemer ophalen met het participatietraject?

2. Het doel van de participatie is om tot een breder geaccepteerd en beter initiatief te komen. Om inzicht te krijgen in welke belangen en wensen er zijn in de relevante omgeving van het initiatief en om hiermee rekening te houden.

3. *Wie is verantwoordelijk voor het proces?*

3a. Als initiatiefnemer bent u verantwoordelijk voor het participatieproces.

3b. Gemeente en u als initiatiefnemer kunnen er samen voor kiezen om de verantwoordelijkheid te delen als er een gezamenlijk belang is (afweging bij intake).

3c. Als initiatiefnemer kunt u er voor kiezen iemand in te huren voor het adviseren over - of het uitvoeren van - het participatieproces. U blijft als initiatiefnemer verantwoordelijk voor het proces.

3d. Als initiatiefnemer neemt u kennis van de participatieaanpak (Sluit je aan? #Verbinden #Doen!) van de gemeente en beschrijft u in de stukken voor de (referentie)vergunning uw eigen participatietraject.

3e. Als het initiatief zeer politiek gevoelig is en/of een grote impact heeft op de fysieke leefomgeving kunt u er als initiatiefnemer samen met het college van B&W voor kiezen om het beoogde participatieproject voor te leggen aan de gemeenteraad.

4. *Wie moet u als initiatiefnemer bij het participatietraject betrekken?*

4a. U maakt een analyse van betrokkenen bij uw initiatief (stakeholderanalyse).

4b. Wanneer een initiatief binnenkomt bij de gemeente adviseert uw contactpersoon u over wie de personen zijn die in ieder geval betrokken zouden moeten worden in het participatietraject.

4c. Wanneer een initiatief binnenkomt bij de gemeente adviseert uw contactpersoon u over de fasering van het participatietraject.

4d. Als initiatiefnemer zorgt u ervoor dat u in een vroeg stadium en ook daarna de verschillende personen uit uw analyse ook daadwerkelijk bereikt met het participatietraject.

4e. De behandelend ambtenaar stemt het gegeven advies op het te lopen participatietraject af met intern betrokkenen. In ieder geval is dit de wethouder.

4f. Indien er sprake is van de adviesrol van de gemeenteraad bij de besluitvorming, wordt deze op de hoogte gebracht van het binnenkomen initiatief.

5. *Wat doet de gemeente met de opbrengsten van uw participatieproces?*

5a. In de stukken voor de (referentie)vergunning die ter besluitvorming voorgelegd worden, laat u als initiatiefnemer uw stakeholdersanalyse zien en ook welke middelen u heeft ingezet om de betrokkenen te bereiken en wat de verschillende belangen en wensen uit de omgeving zijn. U geeft ook aan of en hoe de belangen en wensen verwerkt zijn in het initiatief. Indien er geen rekening gehouden wordt met bepaalde belangen of wensen beargumenteert u dat.

5b. U koppelt de uitkomsten van het participatietraject terug aan de deelnemers van het traject.

5b. Het bevoegd gezag betreft het verloop van het participatietraject en de uitkomst ervan bij de afweging om ruimte te maken voor het initiatief

Ter aanvulling: Afwegingskader voor advisering (bij punt 4c en 4d)

Betrekken van diverse belanghebbenden

Om een goed beeld te krijgen van de mening van de samenleving is het belangrijk dat relevante betrokkenen meedoen in de participatie. Wie dit zijn, verschilt per initiatief. Aan de hand van de volgende afwegingspunten adviseert de behandelend ambtenaar u over de personen die betrokken moeten worden.

Afwegingspunten

- Voor wie is de verandering in de fysieke leefomgeving zichtbaar of merkbaar?
- Hoe raakt dit initiatief (in positieve of negatieve zin) andere doelen/knelpunten die de gemeente in beeld heeft - en wie zijn daarvan de betrokkenen?
- In hoeverre lopen de belangen in de samenleving uiteen op dit punt?
- Hoe politiek- of omgevingsgevoelig is het initiatief?

Het antwoord op bovengenoemde afwegingspunten kan leiden tot het benoemen van onderstaande betrokkenen als aanvullende randvoorwaarden voor het participatietraject.

- Omwonenden binnen een specifieke geografisch afbakening
- Inhoudelijk
- Inhoudelijk deskundigen
- Ondernemers die in het gebied gevestigd zijn
- Leeftijdscategorieën / etnische achtergrond / sociaal economische status / inwoners met een fysieke of mentale beperking
- Georganiseerde verbanden zoals dorpsverenigingen, bewonersverenigingen, sport- en culturele verenigingen, sectorale belangenverenigingen, regionale en landelijke verbanden, etc.)

Fasering

Een initiatief doorloopt vaak enkele fasen; van een grof idee tot een uitgewerkt plan. De gemeente vindt het belangrijk dat u als initiatiefnemer de betrokkenen vroeg betreft. Tegelijkertijd kunnen betrokkenen pas echt de impact op de leefomgeving inschatten als de plannen concreter zijn. Eén participatiemoment is vaak niet voldoende om een goed beeld te krijgen van de mening van de diverse betrokkenen. Aan de hand van de volgende afwegingspunten adviseert de behandelend ambtenaar over de fasering van het participatietraject.

Afwegingspunten

- Wat is de omvang en impact van het initiatief? Hoe groter, hoe meer fasen.
- Wat is de duur van de ontwikkeling tot en met de realisering van het initiatief? Hoe langer het duurt, hoe meer fasen.
- Hoe politiek- of omgevingsgevoelig is het initiatief? Hoe gevoeliger, hoe meer fasen.